

ปัญหาการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการ ของผู้สูงอายุ

Problems in Perception and Access to Information Regarding the Aged Welfare

วันที่รับบทความ: 19 ตุลาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 28 พฤศจิกายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 6 ธันวาคม 2566

วระเดช ภาวัตเวทิน¹

เด่นคุณ ธรรมนิษฐ์ชุต²

กิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว³

เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาและเสริมสร้างรูปแบบในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กฎหมายว่าด้วยประกันสังคม กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม รวมถึงกฎหมายลำดับรอง คือ พระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกระทรวง ทบวง กรม และแผนงานในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ส่วนกลาง คือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ส่วนท้องถิ่น คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และจากการศึกษาภาคทฤษฎีและการวิเคราะห์แบบสอบถามผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ ดังนั้น รูปแบบที่เหมาะสมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุนั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน (ผู้สูงอายุ) มากที่สุด ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้สูงอายุ โดยมีการ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

e-mail: riam207@gmail.com

² อดีตประธานหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

e-mail: denkhun.thummanitchayuth@gmail.com

³ อาจารย์ ดร. ประธานคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

e-mail: kittisak.noo@dpu.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

e-mail: tonkroekkiat@gmail.com

เจาะกลุ่มเป้าหมายตามเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ รับผิดชอบ หรือให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นรายบุคคลยังเป็นการดี

คำสำคัญ: การรับรู้ การเข้าถึง สวัสดิการผู้สูงอายุ

Problems in Perception and Access to Information Regarding the Aged Welfare

Received: October 19, 2023

Revised: November 28, 2023

Accepted: December 6, 2023

Voradesh Phavayvekin ¹

Denkhun Thummanitchayuth ²

Kittsak Noochaikaew ³

Krirkkiat Thipchai ⁴

Abstract

This research aims to study the laws, regulations, and various provisions related to promoting the welfare of the elderly in Thailand, to examine the roles and involvement of relevant organizations in providing aged welfare, and to study and enhance awareness and access to information regarding aged welfare. The research found that there were many different branches of laws associated with the provision of aged welfare, including the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560; the Elderly Persons Act B.E. 2546; the laws related to social security; the laws of National Education; the laws about promoting social welfare; as well as subsidiary laws such as royal decrees, regulations, ministerial orders, departmental regulations, and various plans at different levels. The research also revealed that the organizations that played a role in providing elderly welfare include central, regional, and local governments. The central government consisted of the Ministry of Social Development and Human Security, the Ministry of Labor, the Ministry of Education, the Ministry of Justice, and the Ministry of Public Health. At the regional level, there were provincial offices of social development and human security, and at the local level, there were local administrative organizations. From the theoretical study and analysis of surveys conducted among the elderly, it was found that the elderly still lacked knowledge and understanding about their rights and welfare. Therefore, the most suitable approach for

¹ Assoc.Prof.Dr., Department of Law, College of Law and Government, Sisaket Rajabhat University
e-mail: riam207@gmail.com

² Head of Program Bachelor of Laws, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, NakhonSawan Campus
e-mail: denkhun.thummanitchayuth@gmail.com

³ Lecturer, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University
e-mail: Kittsak.noo@dpu.ac.th

⁴ Lecturer, Faculty of Law Ubon Ratchathani Rajabhat University
e-mail: tonkroekkiat@gmail.com

raising awareness and providing access to information regarding aged welfare should involve the closest and most directly involved people (the elderly), namely, the local administrative organizations. These organizations should actively engage, participate, and communicate knowledge to the elderly population by targeting specific demographic groups within the jurisdiction of each local administrative organization or by having the officers of these organizations personally engage to promote understanding of individual elderly people regarding awareness and access to information.

Keywords: Awareness, Access, The Aged Welfare

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก่อให้เกิดการอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเพื่อขายแรงงาน โดยเฉพาะภาคอีสานที่ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม และจะทำนาเป็นหลัก เมื่อสิ้นสุดการทำนาและมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้ว ก็จะมีการอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการเข้ามาใช้แรงงานในกรุงเทพมหานครและเมืองที่มีนิคมอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง เป็นต้น การอพยพแรงงานส่วนมากจะเป็นประชากรวัยทำงาน ส่วนผู้สูงอายุก็ต้องอยู่ประจำตามภูมิลำเนา และการอพยพนี้เป็นสาเหตุให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งปล่อยให้อยู่ตามลำพัง

ผู้สูงอายุส่วนมากไม่ค่อยมีตลาดแรงงานรองรับมากเท่าที่ควรเนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานของผู้สูงอายุกับประชากรวัยทำงานเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว ผู้สูงอายุย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ด้อยกว่า และแม้ผู้สูงอายุจะมีงานทำ ส่วนมากก็จะเป็นการทำงานเกี่ยวกับเกษตรกรรม และเป็นงานในครัวเรือน และในปัจจุบัน รัฐบาลได้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และถือเป็นสวัสดิการที่รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่อย่างไรก็ตาม สวัสดิการที่รัฐจัดสรรให้นั้น ยังมีข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าถึงสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ อีกทั้งยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่กำหนดรับรองสิทธิของผู้สูงอายุ เช่น กฎหมายบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กฎหมายประกันสังคม ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายลำดับรอง คือ พระราชกฤษฎีกา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับกระทรวง เป็นต้น สำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุราชการหรือข้าราชการบำนาญ ก็จะมีกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รับรองและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ โดยได้รับเงินบำนาญ ค่ารักษาพยาบาลและอื่น ๆ แก่ผู้สูงอายุในภาคส่วนราชการ ส่วนกรณีผู้สูงอายุในภาคส่วนของเอกชน คือลูกจ้างหรือผู้ประกันตนอิสระ เมื่อเกษียณอายุจากงานประจำ และหรือส่งเงินสมทบมาแล้ว และเข้าเงื่อนไขของกฎหมาย ก็จะมีกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมรับรองและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ลูกจ้างหรือผู้ประกันตนอิสระ ที่เป็นผู้สูงอายุในภาคส่วนของเอกชน (ภูมิ โชคเหมาะ, โชคชัย สุทธา, เวศวิทย์ ชะนะภัย และคะเนิงรัตน์ บุศยบุตร, 2552, หน้า 3) อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้สูงอายุในอีกกลุ่มหนึ่ง ที่ถือเป็นกลุ่มใหญ่ คือ ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ และไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม และส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม และทำงานในครัวเรือน จากการสำมะโนประชากรครั้งที่ 11 เมื่อ พ.ศ. 2553 นับจำนวนประชากรทั้งหมดได้ 65.9 ล้านคน แยกเป็นประชากรไทยและไม่ใช่วะประชากรไทย แต่มีชื่อในทะเบียนบ้าน 63.8 ล้านคน คนที่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน 2.1 ล้านคน และในปี 2557 คาดการณ์ว่า ประชากรไทยไม่นับรวมแรงงานข้ามชาติ มีอยู่ประมาณ 64.8 ล้านคน จากนั้นเป็นต้นไปจำนวนประชากรไทยจะอยู่ในสภาพคงตัว อัตราเพิ่มประชากรปัจจุบันประมาณร้อยละ 0.5 และกำลังจะลดลงไปอีกจนถึงขั้นติดลบในอีกราว 15 ปีข้างหน้า ประชากรจะเพิ่มสูงสุดที่ประมาณ 66.5 ล้านคน

เนื่องจากอัตราการเกิดที่ลดลง และอายุที่ยืนยาวขึ้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชากรไทยสูงวัยขึ้น (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557)

ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีผู้สูงอายุมากขึ้น และผู้สูงอายุเหล่านี้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แล้ว ผู้สูงอายุจะได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน ได้รับการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เป็นต้น เนื่องจากสังคมผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ และผู้สูงอายุส่วนมากไม่สามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากรัฐมากเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดจากหลาย ๆ ด้าน เช่น ผู้สูงอายุอ่านหนังสือไม่ออก ขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เป็นต้น และส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุโดยที่ผู้สูงอายุไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิอันพึงมีพึงได้ของตนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ไม่ได้สร้างความเข้าใจให้กับผู้สูงอายุเหล่านั้น อีกทั้ง มีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง ขาดการเอาใจใส่จากบุตรหลาน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งให้ผู้สูงอายุมีแนวความคิดว่าการขาดการเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้างนั้น เปรียบเสมือนการขาดความรัก ความอบอุ่น จนเป็นเหตุให้เกิดการทำร้ายตัวเอง หรือมีการฆ่าตัวตายเกิดขึ้น ดังนั้น การดูแลเอาใจใส่และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาและเสริมสร้างรูปแบบในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 รวมทั้งกฎหมาย แผนนโยบายของรัฐ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รายงานการวิจัย ตำรา บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยภาคสนาม (field research) โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ทั้งในภาครัฐและเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสวัสดิการของ

ผู้สูงอายุ เช่น นักกฎหมาย นักวิชาการ นักสังคมสงเคราะห์ บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปในจังหวัดศรีสะเกษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะศึกษา ศึกษาจากกลุ่มผู้สูงอายุทุกภาคส่วน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งประชากรทั้งหมดในจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนทั้งสิ้น 1,473,011 คน (กรมการปกครอง, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551 หน้า 38) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

ในการแบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุ 360 คน คิดเป็นร้อยละ 90 นักกฎหมาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 นักวิชาการ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และเจ้าหน้าที่ของรัฐ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaires) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ลักษณะคำถาม เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 การรับรู้และสนใจเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ทราบเกี่ยวกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ และเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ความสนใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ลักษณะคำถาม เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุอย่างน้อยเพียงใด อายุของบุคคลที่จะได้รับสิทธิตามกฎหมายหน่วยงานที่จะไปติดต่อเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อสวัสดิการของผู้สูงอายุตามกฎหมาย ลักษณะคำถาม เป็นคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือกตามลำดับความสำคัญ 5 ระดับ

ส่วนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ลักษณะคำถาม เป็นคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือกตามลำดับความสำคัญ 5 ระดับ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้ช่วยในการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ ในจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งตามอำเภอต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ โดยผ่านผู้นำชุมชน จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด เมื่อได้แบบสอบถามกลับมาจึงนำไปวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป หลังจากตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้องแล้ว นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจัดทำให้เป็นระบบ และหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ใช้สถิติได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และสนใจเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสวัสดิการของผู้สูงอายุตามกฎหมาย วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง

เกณฑ์การแปลความหมายจากคะแนนระดับความคิดเห็น

เมื่อนำคะแนนระดับความคิดเห็นที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การชี้วัด ดังนี้ (อภิรักษ์ จันทะนี, 2550, หน้า 35)

ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	4.51–5.00 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	3.51–4.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	2.51–3.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.51–2.50 คะแนน	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.00–1.50 คะแนน	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง

เกณฑ์การแปลความหมายจากคะแนนระดับปัญหาและอุปสรรค

เมื่อนำคะแนนระดับความคิดเห็นที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การชี้วัดดังนี้ (อภิรักษ์ จันทะนี, 2550, หน้า 35)

ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	4.51–5.00 คะแนน	หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	3.51–4.50 คะแนน	หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	2.51–3.50 คะแนน	หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.51–2.50 คะแนน	หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.00–1.50 คะแนน	หมายถึง น้อยที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย มีกฎหมายสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน และจะมีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ อายุ ความพิการ ฯลฯ นั้น จะกระทำมิได้ และในรัฐธรรมนูญนั้น ยังได้กำหนดเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ กล่าวคือ บุคคลซึ่งมีอายุ เกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรีผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การ บำบัด พ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว รวมทั้งในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความ จำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม ซึ่งจะ เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญนั้น เป็นการบัญญัติให้รัฐต้องจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในภาพรวม ซึ่งต้องมี กฎหมายลูกในการดำเนินการต่อไป

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ได้มีการกำหนดให้มีกองทุนสำหรับผู้สูงอายุ การบริการ สุขภาพ การบริการการศึกษา การบริการทางอาชีพ การส่งเสริมการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การดูแลด้าน ความปลอดภัย การดูแลด้านการโดยสารยานพาหนะ การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ การให้คำแนะนำ ปรีกษา การดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีความ การให้คำแนะนำปรีกษาดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหาครอบครัว การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่ม การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี การอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด เป็นต้น

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กล่าวคือ มีการกำหนดกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ และ

กำหนดสิทธิของลูกจ้างผู้ประกันตนที่จะมีสวัสดิการในยามที่สูงอายุ โดยมีสิทธิได้รับเงินบำนาญหรือบำนาญชราภาพ เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งถือว่าการจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุให้มีเงินยังชีพเมื่อสูงอายุหรือเกษียณอายุทำงาน โดยลูกจ้างผู้ประกันตนซึ่งเป็นผู้สูงอายุ จะต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมมาแล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี หากลูกจ้างผู้ประกันตนหรือผู้สูงอายุรายใด ไม่เคยจ่ายเงินสมทบหรือไม่ได้เป็นผู้ประกันตนก็จะไม่ได้รับเงินช่วยเหลือในยามชราภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กล่าวคือ มีการกำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสามารถทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเพื่อที่จะนำความรู้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่า กลไก รูปแบบ และหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย มีหลักการสำคัญ คือ รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดไว้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม สิทธิได้รับสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะประโยชน์อย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ รวมไปถึงการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยในการพิจารณาว่า พระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงถือเป็นบทบัญญัติสำคัญ ที่กำหนดรูปแบบให้รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ และถือเป็นกลไกในการดำเนินการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกลไก รูปแบบและหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ ดังนี้คือ ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา กระทรวง ทบวง กรม สำนักงานต่าง ๆ คณะกรรมการกองทุน องค์กรในภาครัฐและเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

นอกจากศึกษาถึงรูปแบบ กลไก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแล้ว เมื่อพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ

และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กฎหมายว่าด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่ยังไม่ได้ครอบคลุมในการเอื้อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม เป็นธรรม เพียงพอ และทั่วถึง จึงควรมีการพิจารณาการปรับแก้กฎหมายในลำดับต่อไป

1.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ จากที่มีการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการของผู้สูงอายุ จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ในระดับราชการส่วนกลาง คือ ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กองทุนผู้สูงอายุและคณะกรรมการกองทุนผู้สูงอายุ กองทุนประกันสังคมและคณะกรรมการกองทุนประกันสังคม สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ เป็นต้น ในระดับราชการส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในระดับราชการส่วนท้องถิ่น คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

ราชการส่วนกลาง จะเป็นหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล จะกำหนดนโยบายในเชิงบริหาร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แต่อย่างไรก็ตาม ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) จะเป็นฝ่ายที่ตรากฎหมายลำดับรอง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ระดับกระทรวง ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารในการจัดสวัสดิการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน จะเข้ามามีส่วนร่วมในกรณีที่ผู้สูงอายุเป็นผู้ใช้แรงงาน และจะต้องใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานมาช่วยในการดูแลแรงงานผู้สูงอายุเหล่านั้น ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ กระทรวงศึกษาธิการ ก็ต้องจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุตามที่คุณสูงอายุต้องการ กระทรวงยุติธรรม ก็ต้องมีส่วนให้ผู้สูงอายุเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม กระทรวงสาธารณสุข ก็มีส่วนร่วมในการรักษาพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุโดยไม่คิดค่าบริการทางสาธารณสุข เป็นต้น ในกรณีของสำนักงานประกันสังคม ก็เข้ามาดูแลผู้สูงอายุในการเป็นผู้ประกันตน

ราชการส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานที่ถือว่าเป็นตัวแทนของส่วนกลาง ออกไปประจำตามท้องที่ต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ราชการส่วนภูมิภาคยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของราชการส่วนกลางอยู่เช่นเดิม และในการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระดับส่วนภูมิภาค ก็ยังคงไม่ได้จัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม หน่วยงาน

ในระดับส่วนภูมิภาคที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหนึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ราชการส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานสำคัญ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและเข้าถึงความต้องการของประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การให้บริการด้านสาธารณสุข หรือการบริการด้านอื่นที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ

จะเห็นได้ว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุนั้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานทุกหน่วยงานต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ภายในที่กฎหมายบัญญัติไว้

1.3 การรับรู้และเข้าถึงสวัสดิการของผู้สูงอายุ จากการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทราบถึงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ โดยทราบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 78.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุทราบถึงการมีอยู่ของบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับตนเอง จากกรณีที่ผู้สูงอายุทราบถึงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ทราบถึงสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุที่พึงจะได้รับตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ คิดเป็นร้อยละ 64 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุต่างให้ความสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม แม้ผู้สูงอายุจะทราบถึงการมีอยู่ของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ และทราบถึงสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุอันพึงได้รับตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว แต่ผู้สูงอายุมีความสนใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของตนเองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.25 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุไม่ค่อยให้ความสำคัญกับสิทธิ และสวัสดิการของตนเองมากเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.75 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และสวัสดิการของผู้สูงอายุมากเท่าที่ควร

ความคิดเห็นต่อสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตามที่รัฐจัดสวัสดิการให้นั้น ผลการศึกษาโดยรวมส่วนใหญ่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับสวัสดิการที่รัฐจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 38 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการของผู้สูงอายุ กับสิ่งที่รัฐจัดสวัสดิการให้นั้น อาจไม่ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุเท่าที่ควร

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุนั้น ปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุด ได้แก่ สื่อ และการประชาสัมพันธ์ที่รัฐจัดทำอยู่ ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงได้ เนื่องจากผู้สูงอายุมีอุปสรรคในการเข้าถึงเทคโนโลยีบางประการ ทำให้ผู้สูงอายุขาดการรับรู้ และขาดความเข้าใจ และยังมีกรณีที่ผู้สูงอายุไม่เข้าใจในกฎ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการตามกฎหมาย

อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เรื่องบางเรื่อง หากเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายโดยตรง อาจไม่เหมาะสมกับการรับรู้ ทำให้ผู้สูงอายุไม่เข้าใจได้

1.4 รูปแบบที่เหมาะสมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ นั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน (ผู้สูงอายุ) มากที่สุด ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล) เข้าไปมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้สูงอายุ โดยมีการเจาะกลุ่มเป้าหมายตามเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะนัดมาประชุมเป็นหมู่บ้าน หรือให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นรายบุคคลยิ่งเป็นการดี

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุของประเทศไทยนั้น มีกฎหมายหลัก ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีกฎหมายลำดับรอง กล่าวคือ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงระเบียบต่าง ๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุด้วย ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายแม่บท และกำหนดให้หน่วยงาน รวมถึงเป็นวิธีปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ ภูมิ โชคเหมาะ, โชคชัย สุทธา, เวศวิทย์ ชะนะภัย และคณะ (2552, หน้า 3) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับกฎหมายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ และกฎหมายลำดับรองเช่นกัน

นอกจากกฎหมายหลัก และกฎหมายลำดับรองดังกล่าวแล้ว ยังมีกฎหมายในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุอีกหลายฉบับ กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ เป็นกรณีกำหนดให้ผู้สูงอายุสามารถเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมได้ และยังให้สิทธิผู้สูงอายุในการเข้าถึงการศึกษา ตามคำกล่าวที่ว่า กฎหมายศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญศรี ไตรรัตน์ (2558, หน้า 9) ซึ่งอธิบายถึงระบบประกันสังคมกรณีชราภาพ เป็นกรณีที่ระบบบำนาญแบบสวัสดิการที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงาน แต่ยังคงมีความเสี่ยงด้านภาระผูกพันที่ต้องจ่ายประโยชน์ทดแทนระยะยาว และอัตราบำนาญไม่สัมพันธ์กับค่าครองชีพในปัจจุบัน และยังคงสอดคล้องกับ จีราวัฒน์ จันทสิทธิ์, สุวดี อุปปินใจ, พูนชัย ยาวีราช และประเวศ เวชชะ (2561, หน้า ค) ซึ่งอธิบายว่า การศึกษา

นั้นเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 บทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ หน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดยอาศัยกลไกของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ นอกจากนี้ยังมีกระทรวงอื่น เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น หน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งถือเป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาค ที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในระดับจังหวัด และหน่วยงานระดับท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด จะเห็นได้ว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ต่างมีบทบาทในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ส่วนกลาง มีบทบาทในการวางนโยบาย ส่วนภูมิภาคมีการรับนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา กิจเงา และคณะ (2558, หน้า 150-158) ซึ่งอธิบายถึงการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย ต่างมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งบทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐควรเข้าให้ความรู้กับผู้สูงอายุต่อไป

2.3 รูปแบบในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ การรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมาจากการประชาสัมพันธ์ของผู้นำหมู่บ้านเป็นหลัก อีกทั้ง ผู้สูงอายุในปัจจุบันนี้ บางคนไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่รู้หนังสือ จึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งไม่รู้ว่าสหิธิของตนเองมีอยู่เช่นไร ดังนั้น เมื่อหน่วยงานของรัฐจัดสวัสดิการให้อย่างไร ผู้สูงอายุก็คงไม่ทักท้วง ซึ่งจะเห็นได้ว่า เป็นกรณีที่การรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุค่อนข้างจะจำกัดช่องทางในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับ วรวิญา ทิพย์มาลัย (2562, หน้า ๙) ซึ่งอธิบายว่า ผู้สูงอายุบางส่วนสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดด้านการไม่รู้หนังสือทำให้การรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารค่อนข้างจำกัด อันทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถรับรู้ได้ว่าสิทธิ หรือสวัสดิการของผู้สูงอายุมีเช่นไร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานหลักในการจัดสวัสดิการ ควรให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดสวัสดิการดังกล่าว เข้าไปให้ความรู้ อบรม ประสานพันธ์ ให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

2. รูปแบบที่เหมาะสมในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน (ผู้สูงอายุ) มากที่สุด ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล) เข้าไปมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้สูงอายุ โดยมีการเจาะกลุ่มเป้าหมายตามเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะนัดมาประชุมเป็นหมู่บ้าน หรือให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นรายบุคคลยิ่งเป็นการดี

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ครอบคลุมผู้สูงอายุให้ครบทุกภาคของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- ชนิษฐา กิจเงา และคณะ. (2558). รายงานวิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิราวัจน์ จันทสิทธิ์, สุวดี อุปินใจ, พูนชัย ยาวีราช และประเวศ เวชชะ. (2561). กลยุทธ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเด่นชัย. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กรมการปกครอง. (2561, ธันวาคม 31). ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร.
- เพ็ญศรี ไตรรัตน์. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบระบบประกันสังคมเดนมาร์ก เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ กับไทย ศึกษากรณีข้าราชการ. การศึกษาส่วนบุคคล (individual study). หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7. สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, กระทรวงต่างประเทศ.
- ภูมิ โชคเหมาะ, โชคชัย สุทธา, เวศวิทย์ ชะนะภัย และคะเนิงรัตน์ บุศยบุตร. (2552). กฎหมายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรัชญา ทิพย์มาลัย. (2562). พฤติกรรมและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิทธิของผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ จันทะนี. (2550). สถิติและการวิจัยทางธุรกิจ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2557). การสูงวัยของประชากรไทย พ.ศ. 2557. สืบค้นจาก https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/12533/16843.pdf